

BUKLA, mar/apr/maj 2023

Jožef Hlebš

ESTETIKA IN MODROST UMETNOSTI

Mohorjeva Celovec, 2023, t. v., 232 str., 29 €

Naravoslovec in filozof Jožef Hlebš, do upokojitve profesor na Filozofskem inštitutu teološke fakultete univerze v Salzburgu, je večino svojih razprav objavil pri slovenskih založbah, tako da so njegova razmišljanja dobro znana tudi v našem prostoru. Svojo novo knjigo o estetiki je zasnoval kot modrost umetnosti, pri čemer modrost zanj ni le neko poljubno védenje, ampak vednost o bistvenem, o poslednjih osnovah in smotrih bivajočega ter »obravnava ali zrenje in presojanje časovnega v luči večnega. Jožef Hlebš meni, da ima estetika svoj izvor v spoznanju, ki je analogni pojem, razlikovati pa moramo še med filozofskim in umetniškim spoznanjem. Filozofija in umetnost, nadaljuje, imata svoje korenine v posebnem erosu, neutušljivi ljubezni do resnice in lepote. Filozofija teši žejo po večni resnici, umetnost žejo po neizčrpni lepoti. Estetika, povzema avtor, je nauk o lepem v umetnosti. Lepota je objektivna vrednota in prava estetika mora razlikovati med ontološkimi in kvalitativnimi vrednotami. Umetnina kot taka je načelno duhovna tvorba, izražena v oblikovanem delu, lepota pa ima, kot vse vrednote, analogno suverenost in neizmumljivost kot resnica, tudi če se pojavi na nekem tipično izumljenem delu. Kar pomeni, da za ovrednotenje umetnosti ne zadošča čisto umetniško merilo. IZTOK ILICH